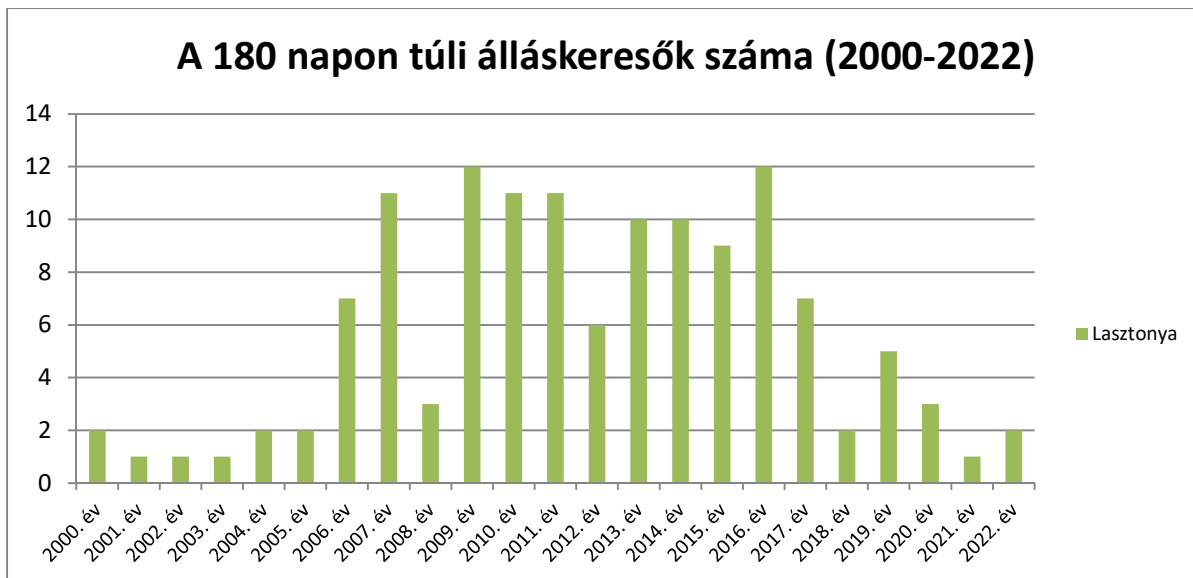
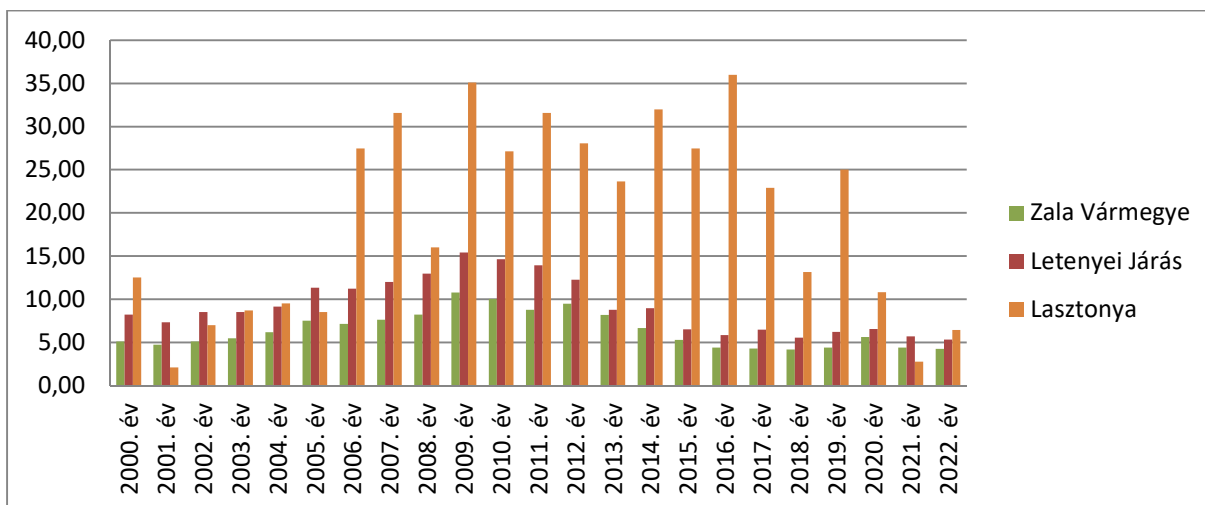

Forrás: NSZF

A nyilvántartott álláskeresők és a munkaképes korú lakosság arányának alakulását a következő ábra mutatja a településen, a járásban, illetve a vármegyében:

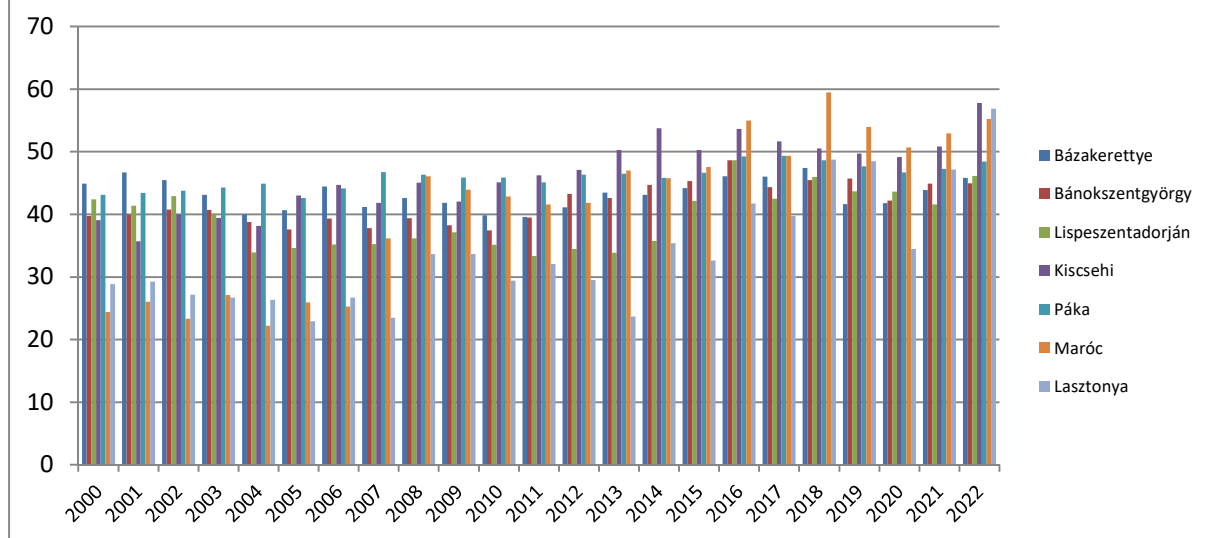

Forrás: NSZF

Lasztonya esetében a meghatározott időszakra jellemző magasabb értékek oka a már említett ideiglenesen betelepülő népesség státuszában keresendő. Elvándorlásukkal a mutató értéke hasonlóvá vált a járási és megyei adatokhoz.

A munkanélküliségi ráta mellett az SZJA adófizetők számának alakulása is jól jelzi a munkaképes korúak aktivitását. A száz lakosra jutó adófizetők (SZJA) számát mutatja az alábbi ábra a vizsgált, illetve néhány környező településen.

A száz lakosra jutó adófizetők (SZJA) száma

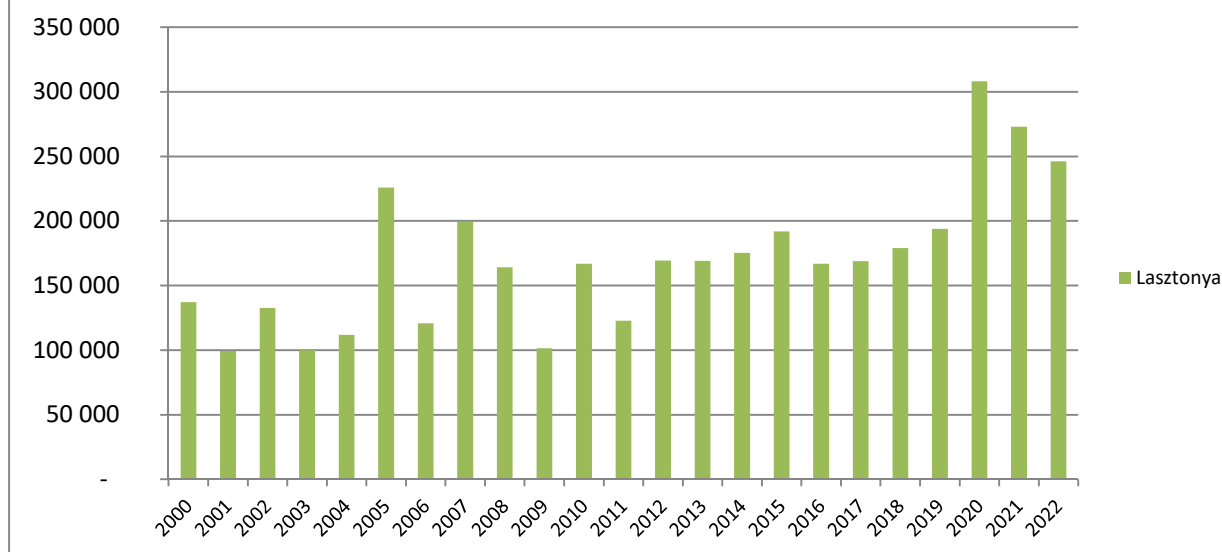

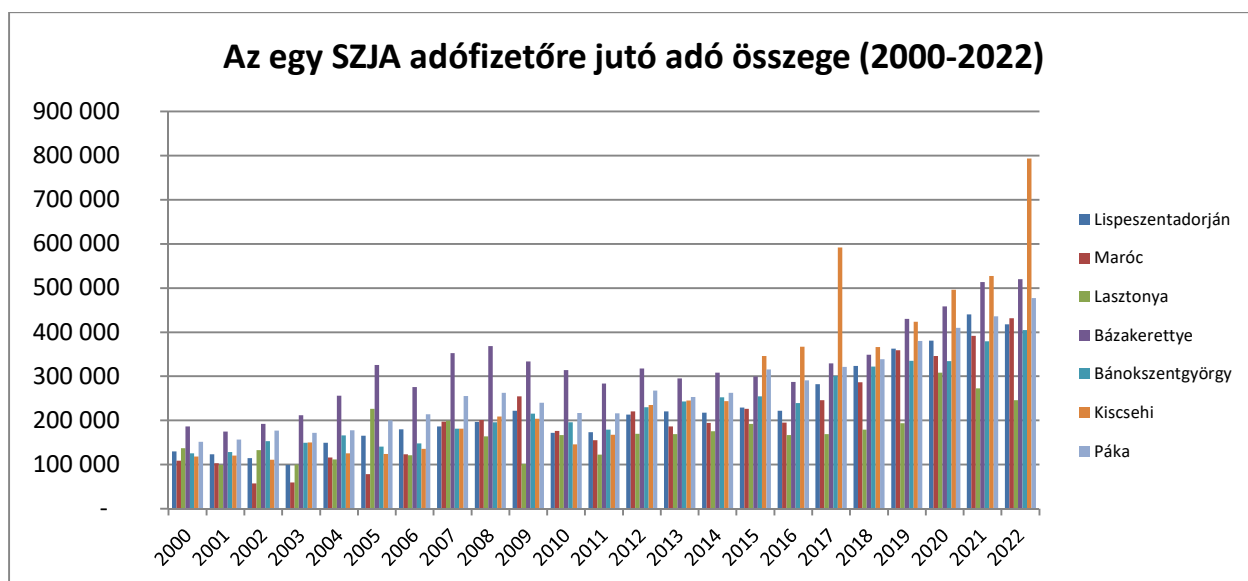
Forrás: TEIR

Az adatokból kitűnik, hogy Maróchoz hasonlóan Lasztonya is ledolgozta az ezredfordulón még jelentős hátrányát a szomszédjaihoz képest, és ma már a legmagasabb értékekkel rendelkezik a mutató tekintetben. Ennek oka elsődlegesen a korfa alakulása, vagyis az aktív korosztályok létszámának növekedése nem elsősorban az idősebb, hanem a fiatalabb korosztályok rovására, másfelől viszont a megváltozott állami foglalkoztatáspolitikára.

Az egy SZJA adófizetőre jutó adó összegének alakulását az alábbi diagram mutatja Lasztonyán, illetve a szomszédos településeken:

Az egy SZJA adófizetőre jutó adó összege (2000-2022)

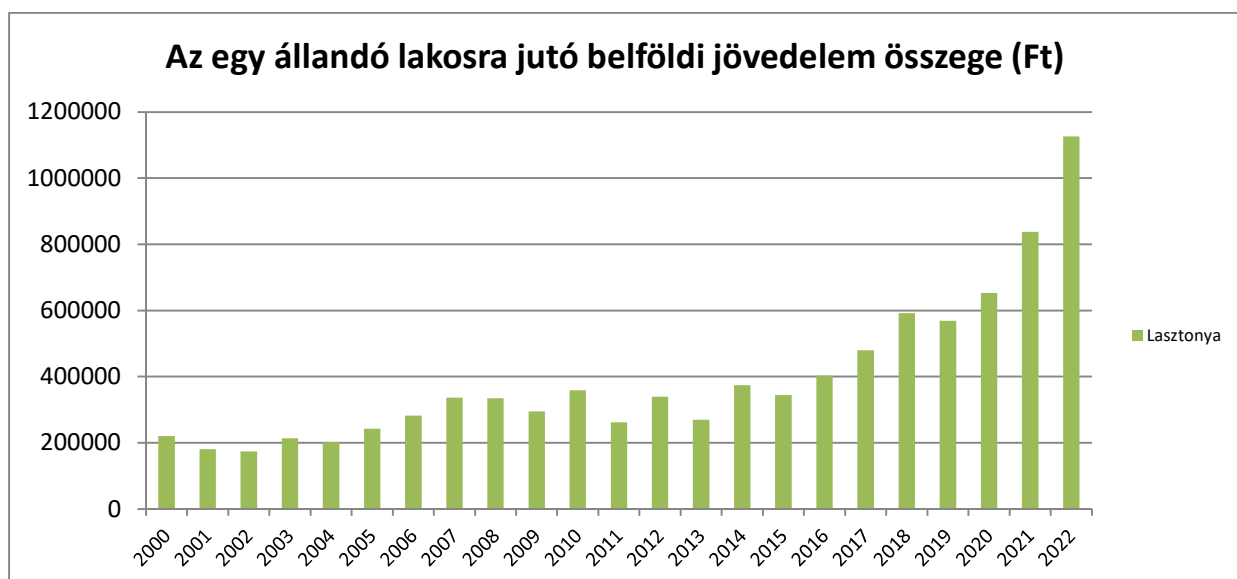

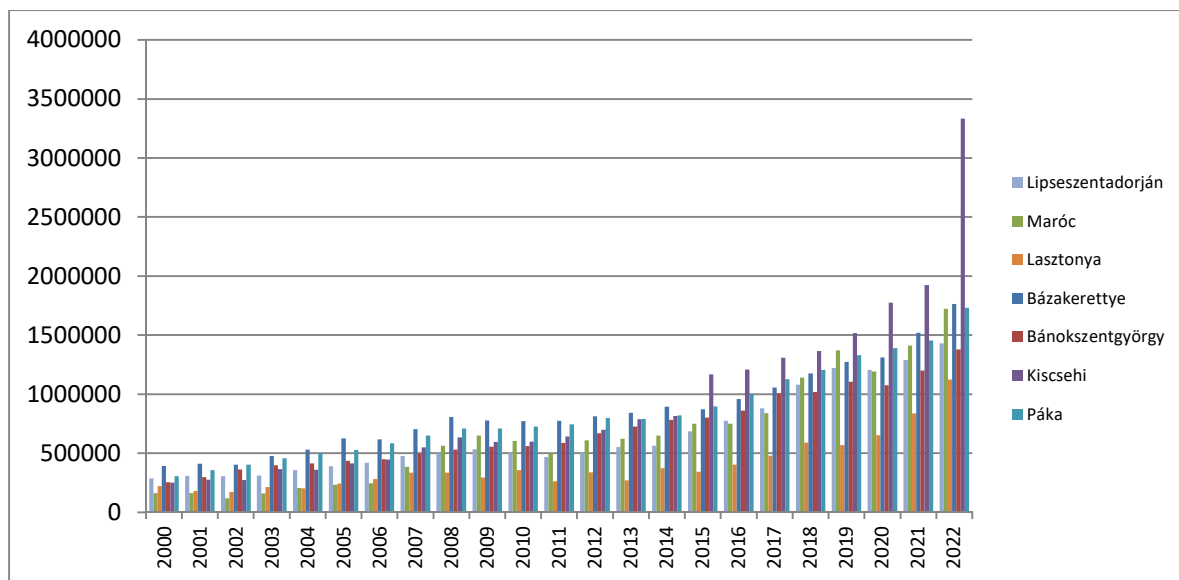
Forrás: TEIR

Megállapítható, hogy az SZJA-képesség tekintetében Lasztonya jelentősen elmarad el a környezetétől, miközben a trendek – Kiscsehi kivételével – nagyjából azonosan alakultak a dél-zalai térségben. Ennek legvalószínűbb oka a munkavállalók alacsonyabb jövedelmű munkapozíciója.

Az egy állandó lakosra jutó belföldi jövedelem összege a következőképpen alakult elsőként vizsgált településen, illetve a környező településeken az elmúlt két évtizedben:

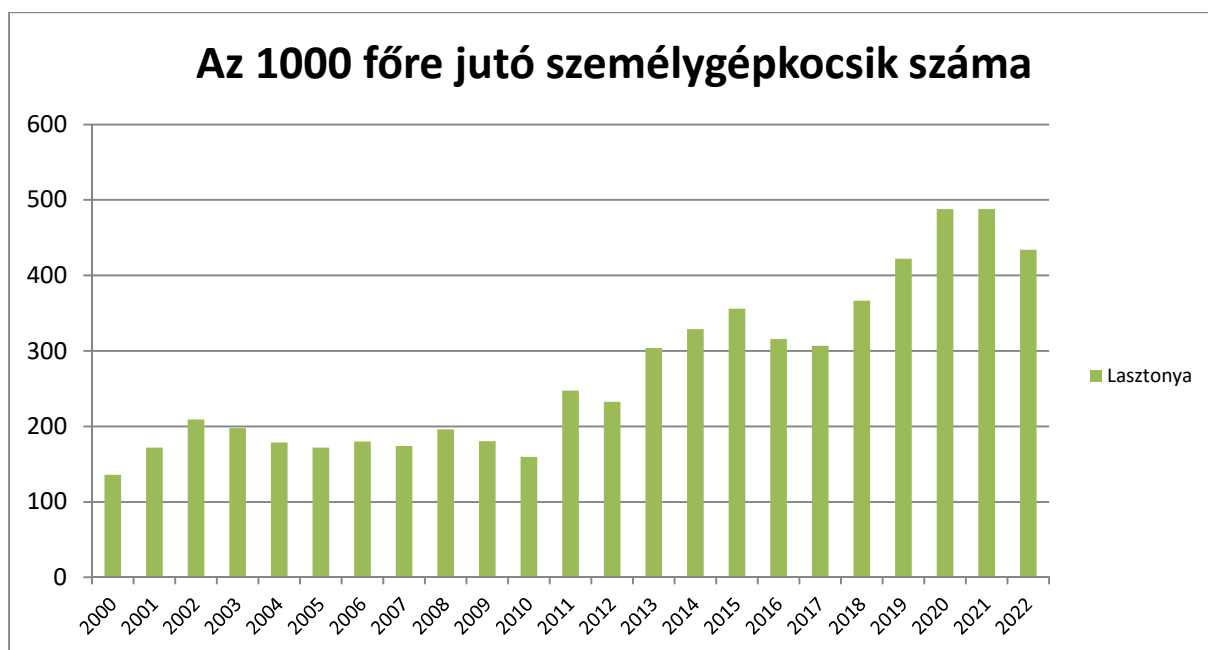
Forrás: TEIR

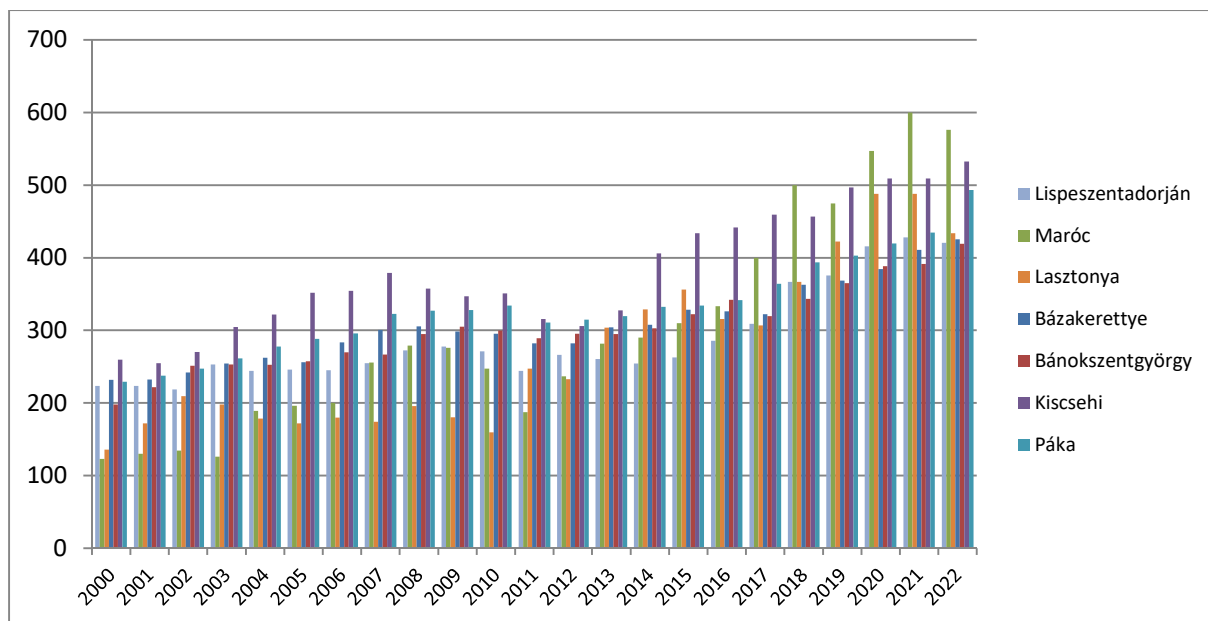
Forrás: TEIR

Lasztonya esetében átlag alatti adatokat látunk, ami ugyancsak az itt élők munkaerőpiaci pozíciójára utal.

Az 1000 főre jutó személygépkocsi száma az alábbiak szerint alakult Bázakerettyén és a szomszédos településeken 2000 és 2022 között:

Forrás: TEIR

A település humáninfrastruktúrája

Oktatás

A településen általános iskola és óvoda sem működik. Az alapfokú oktatás a környező településeken (Becsehely, Páka, Letenye) érhető el.

Egészségügyi ellátás

A településen felnőtt háziorvosi ellátás, orvosi rendelő nincs, az ellátások a környező településeken vehetők igénybe, csakúgy, mint a fogorvosi ellátás és a védőnői szolgálat. Gyógyszertár legközelebb Bázakerettyén található.

Szociális ellátás

A településen bölcsődei ellátás nincs, az idősellátást falugondnoki szolgálat támogatja.

Egyéb humáninfrastruktúra

A településen közösségi ház, illetve könyvtár működik időszakos nyitva tartással.

Egyházi szolgálat

A település a Szombathelyi Egyházmegyén belül, a letenyei esperesi kerülethez tartozik, az egyházi szolgálatot a letenyei plébánia látja el.

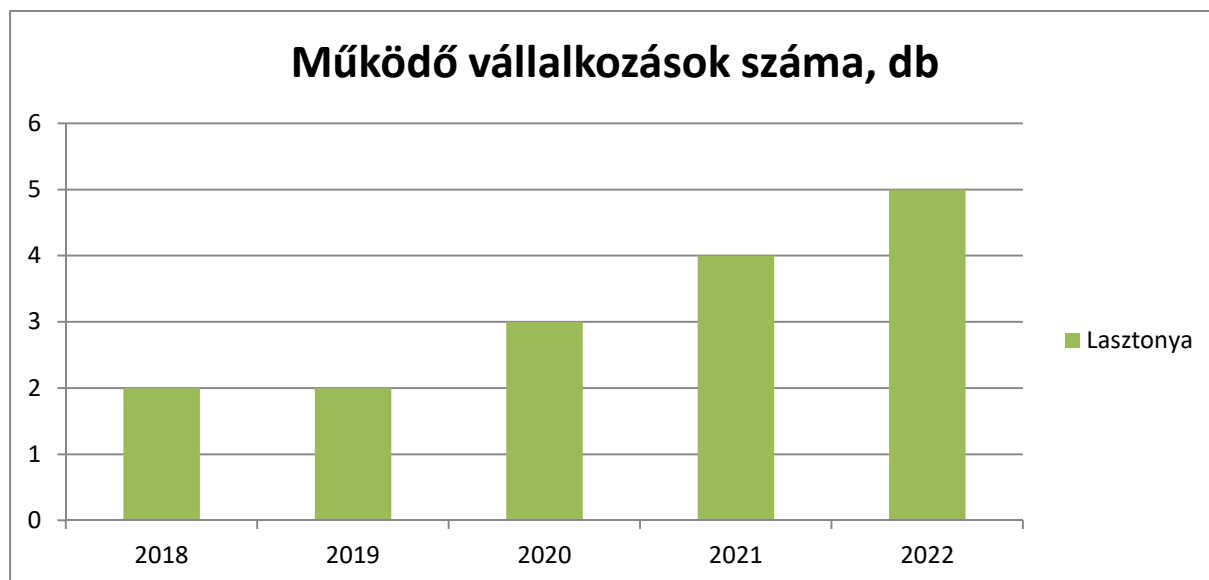
Civil szervezetek

Lasztonyán jelenleg nem működik civil szervezet.

2.6. A település gazdasága

Az elérhető statisztikai adatok szerint 2022-ben Lasztonyán négy egyéni vállalkozás mellett 1 társas vállalkozás működött. A vállalkozások a két szálláshely szolgáltatón kívül a mezőgazdaságban, illetve a feldolgozóiparban tevékenykedtek.

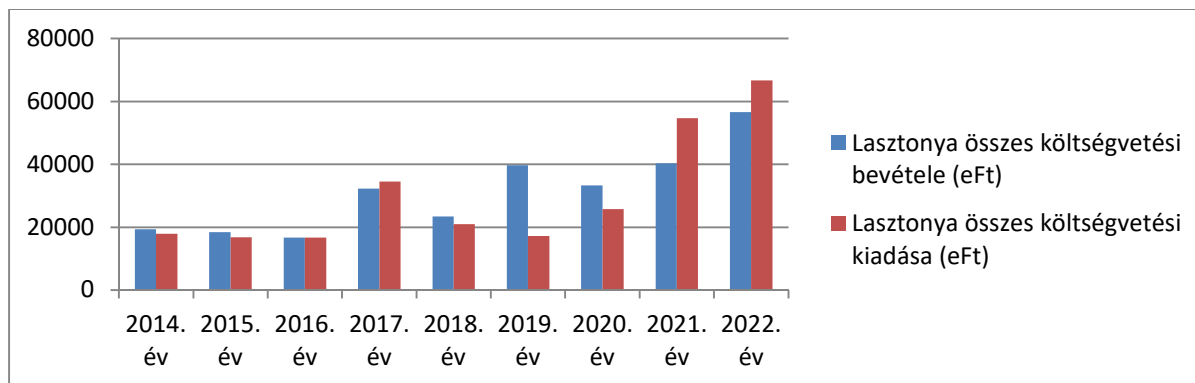
A működő vállalkozások száma az alábbiak szerint alakult az elmúlt években:

Forrás: KSH

2.7. Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés

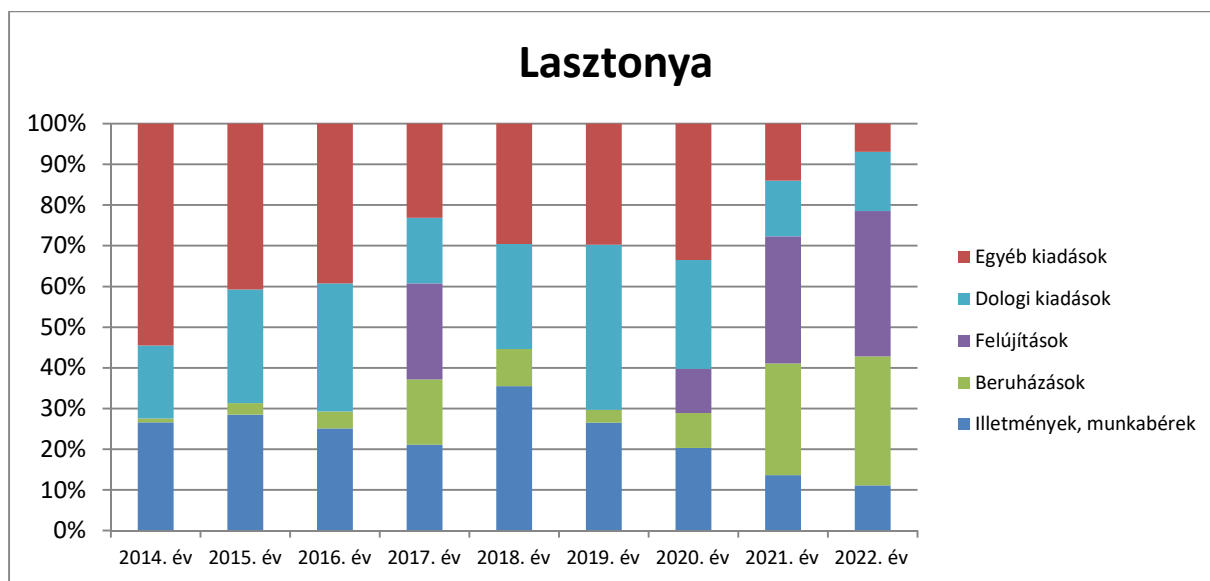
Az önkormányzat költségvetésének néhány fontosabb adatát az alábbi diagram mutatja.

Forrás: KSH

A település költségvetése az elmúlt közel tíz évben egyensúlyt mutat. Az egyes évekre jellemző többletek, illetve hiányok a több év alatt megvalósuló beruházások miatt alakultak ki.

A kiadások szerkezetét az alábbi ábrák mutatják:

Forrás: KSH

Lasztonya önkormányzata kommunális adót vet ki a település lakosaira, illetve iparüzési adó terheli a vállalkozásokat.

2.8. Településrendezési, településszerkezeti vizsgálat

a település története

Lasztonya község Zala vármegyében, a Letenyei járásban, a Zalai-dombság területén elhelyezkedő zsákfalu.

Lasztonya községről eddig még nem készült olyan monográfia, amely átfogóan bemutatta volna a település teljes történeti, néprajzi és régészeti forrásait. Teljes, szisztematikus régészeti topográfia sem áll rendelkezésre. Ezért a település történetének és régészeti örökségének feltárásához csupán a szórványosan elérhető adatokra lehet támaszkodni.

Őskor

Az emberi jelenlét első bizonyítékai a település környékén a bronzkorból származnak, bár feltételezhető, hogy már korábban is éltek itt emberek. A Kr. e. 14. században északnyugat felől több hullámban támadás érte a Kárpát-medencét, amely véget vetett a kora- és középső bronzkori fejlődésnek. A harcias népséget halomsíros kultúrának nevezi a kutatás, mert vezetőik sírjai fölé gyakran emeltek halmot. A Kr. e. 12. században ugyancsak északnyugat felől egy újabb, az előzővel feltehetően rokon közösség, az urnamezős kultúra népsége érkezett a Dunántúrra. A korábbi századokhoz képest Zala megye egésze benépesült ekkor. A települések többsége falusias jellegű maradt, viszont erősített magaslati településeket is létrehozottak. Lasztonya területén a Várhelyi-szőlők néven ismert domb tetején valószínűleg bronzkori sánc nyomait azonosította dr. Horváth László.¹

Római kor

A rómaiak fokozatosan foglalták el a Dunántúlt; számos adat bizonyítja, hogy annak nyugati része már Noricummal egy időben a római fennhatóság alá került. Így Zala megye is az elsők között megszállt területek közé tartozott. Pannónia provinciát nem sokkal Kr. u. 50 előtt hozták létre, miután a Dunántúl keleti része is a rómaiak birtokába került. A bennszülött őslakosság gyorsan romanizálódott, de egy-két évszázadig még megőrizte kultúrájának több elemét. Ennek látványos emlékei a megyénkben különösen nagy számban előforduló halomsíros temetők. Várfölde-Pördefölde-Lasztonya határának találkozásánál halomsíros temető őrzi a rómaiak emlékét.

A középkortól napjainkig

A település első írásos említése 1381-ből származik, Lasztonya néven a Bánffyak birtoka volt. 1416-tól Lasztonyai Pál, 1644-től pedig a Nádasdy családé lett, majd Nádasdy Ferenc lefejezése után ez a birtok is a kincstárra szállt, ahonnan az Esterházyak váltották meg, és 1848-ig az ő tulajdonukban maradt. A településen templom nem épült, a falu központjában egy harangtornyot építettek az 1700-as években. A településtől 1,5 km-re nyugatra a Torhai-erdőben, a Várdombnak nevezett magaslaton fekszik egy kerek formájú vár. Kormeghatározása bizonytalan, azonban formája és elhelyezkedése alapján középkori lehet. Gönczi Ferenc egy népmesét említ vele kapcsolatban, mely szerint „amit nappal építettek, azt éjjel kik, kik nem, lerombolták.”²

¹ Ugyanakkor a Zala megye földrajzi nevei című kötetben a Várhelyi-szőlőkben törökkori vársáncot említenek. Zala megye földrajzi nevei. Szerk.: Papp László – Végh József. Zalaegerszeg, 1964., 416-417.

² Gönczi Ferenc: Göcsej s kapcsolatosan Hetés vidékének és népének összevontabb ismertetése. Kaposvár, 1914.

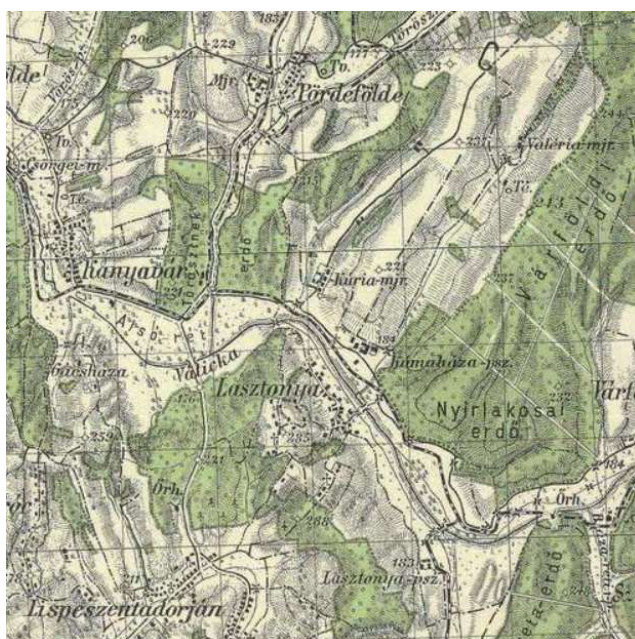

*Lasztonya területe – 1. katonai felmérés, 1782-1785
(forrás: maps.arcanum.com)*

Kámaháza településrész eredetileg a szomszédos Pördeföldéhez tartozott, majd az idők során elkülönült és Lasztonyához csatolták. A falu két településrészletét az Alsó-Válicka patak választja el egymástól, a község területe hozzávetőleg 877 hektár. Az 1970-es évekig a lakosság lélekszáma 300 fő fölött volt, azt követően drasztikus csökkenés állt be. Az előregedés, elköltözés miatt ez a tendencia napjainkban is folytatódik, a lakosság létszáma alig haladja meg a 100 főt.

A környéken szájhagyomány útján fennmaradt egy legenda, melyet Szentmihályi Imre néprajzkutató is megörökített A göcseji nép eredethagyománya című tanulmányában:³

Attila király egy győztes csatából visszatérve megpihent a település egy kisebb völgyében. „Abban az időben ott, hol most Kámaháza nevű pusztá fekszik, egy magyar város állott és abban lakott a palóczok hercege, aki Attila királynak rokona és kedves főembere volt. Nem messze a várostól gyönyörű szép kertje volt a hercegnek és kisebbéd után oda hívta meg a királyt egy kis alvásra a palócz fejedelem.” Három tölgyfa tövében aludtak, ezalatt az ellenség harcosai bekerítették őket, ám a rájuk hajított lándzsát a tölgyfa ága megakasztotta, Attila pedig hálából megáldotta a fát és várat emeltetett Káma hercegnőnek. Ennek emlékére a község 2000-ben kopjafát állíttatott a feltételezett helyen.

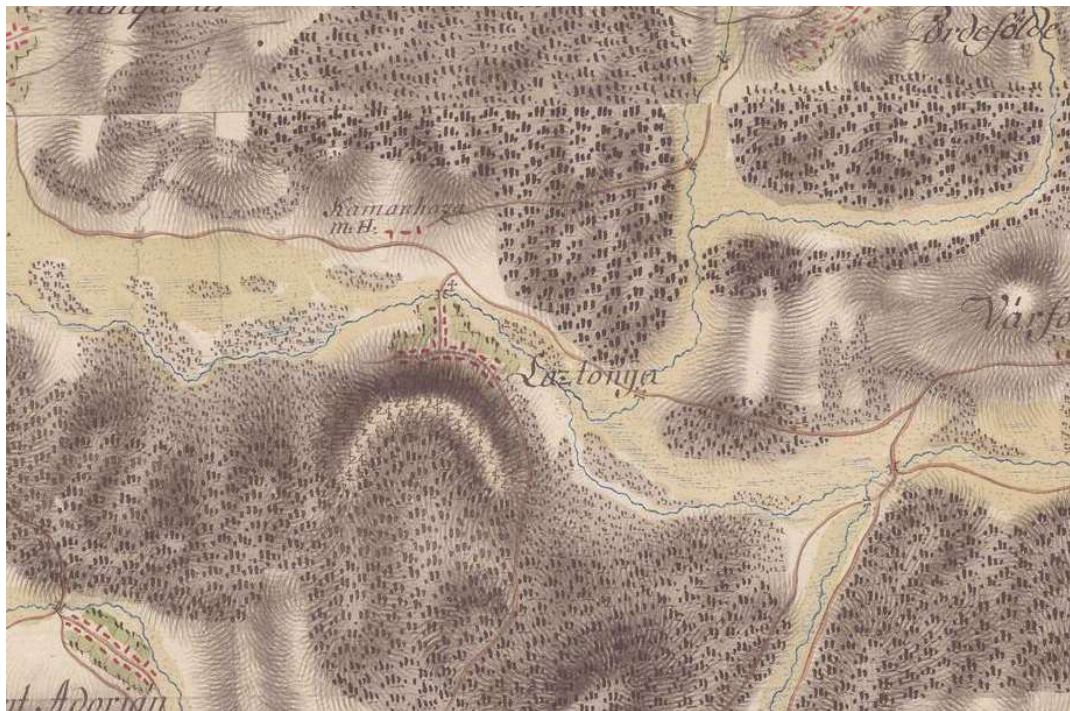
Lasztonya területe – katonai felmérés, 1941

³ Szentmihályi Imre: A göcseji nép eredethagyománya. Budapest, 1958.

a településszerkezet fejlődése

A község településszerkezeti változásai a katonai térképeken a 18. század közepétől követhető végig. A következőkben e változások kerülnek bemutatásra elemezve a község szerkezetalkotó nyomvonalas és egyéb elemeinek, valamint az egyes területek hasznosításának változásait. Vizsgálatra kerül a település beépítési jellemzőinek alakulása is.

első katonai felmérés (1782-85)

Lasztonya az Alsó-Válicka patak mentén jött létre. A település két utcából állt ekkor, melyek mentén kétoldali beépítés volt jellemző. A felmérés térképén Kámanháza is látszódik Kamanháza néven, ahol ekkor csak három épület került jelölésre.

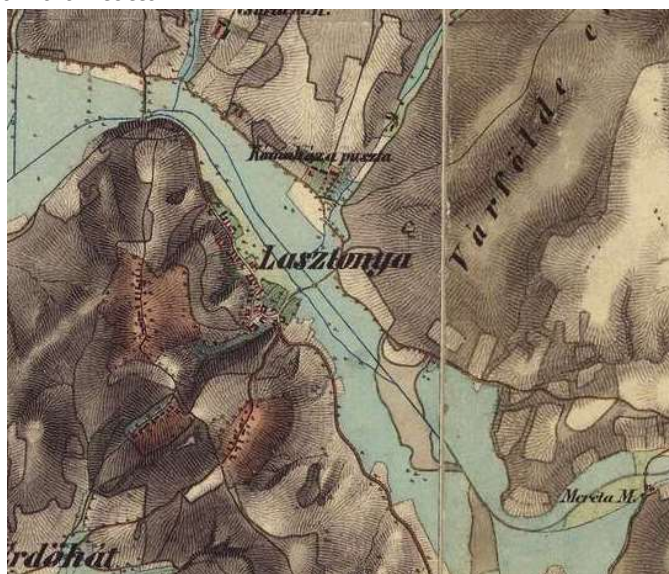
Mindezen túl a térképről jól leolvasható a terület változatos domborzata, sűrű erdőborítása és a patakvölgyek által okozott szabdaltság.

második katonai felmérés (1819-1869)

A második katonai felmérésen továbbra is kirajzolódik a domborzati és vízrajzi elemek tájformáló hatása, melyek a település szerkezetét is nagyban alakította.

Látható, hogy a falu patakvölgyekben alakult ki, közöttük a dombok elválasztó szerepet töltenek be. Megfigyelhetők a zártkerti területek is, melyek a falu belterületéhez képest nagy kiterjedésűek.

Lasztonya településszerkezete a maihoz nagyon hasonló. Az utcaszerkezet egyértelműen tükrözi a mai állapotot, felfedezhető a három fő utca mely köré a település épült. A beépítések jellemzően az utcák mindkét oldalán jelen vannak, azonban a vizenyős területek itt is beépítetlenek maradtak. Kámanháza pusztája is megjelenik a felmérés térképén.

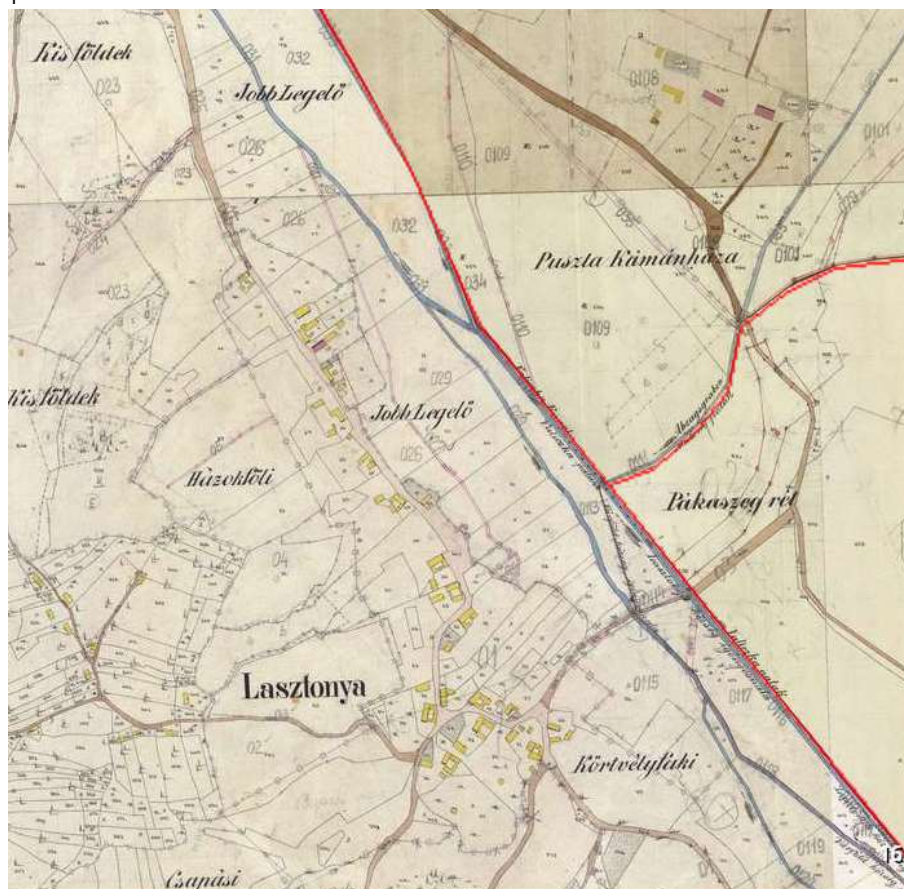

harmadik katonai felmérés (1869-1887)

A harmadik katonai felmérésen jelentős szerkezeti különbségek nem tapasztalhatók.

kataszteri térkép 1864

A térképeket tekintve elmondható, hogy jelentős szerkezeti változás, fejlődés nem tapasztalható sem Lasztonyán, sem Kámaházán.

Az 1941-es térképen a beépítések kismértékű növekedése tapasztalható.

A későbbi időszakokról katonai térképek nem, légifelvételek azonban rendelkezésre állnak, ahol tovább követhetők a település változásai.

A 20. század közepéből való légifelvételeken látszódik, hogy valószínűleg az olajbányászat fellendüléséhez is kapcsolódva a település ebben az időszakban a legsűrűbben beépítettek. A későbbi időszakokat tekintve elmondható, hogy a település beépítettsége egyre csökkent, mára csak az egykori lakótelkek töredékén található csak beépítés.

A következő oldalakon az 1964-es és a napjainkban készült műholdfelvételek egymás mellett láthatók, így végig követhető a település beépítettségét érintő változás.

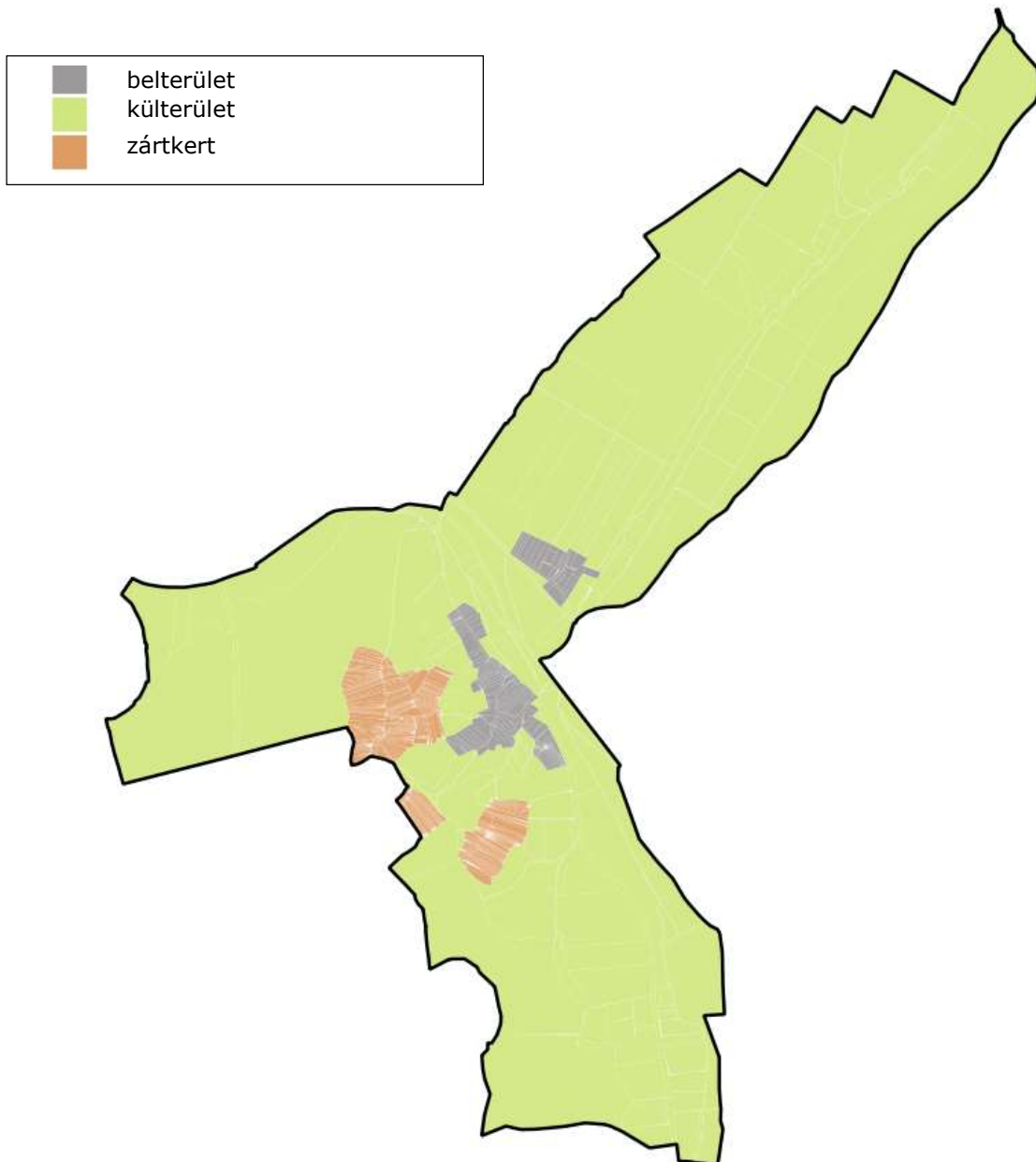
Lasztonya, 1964

Lasztonya, a mai állapot műholdfelvételen

területfelhasználás vizsgálata

A település nem rendelkezik hatályos településrendezési vagy fejlesztési tervekkel, így a területfelhasználás vizsgálata az ingatlannyilvántartás, illetve a valós hasznosítások alapján történik.

belterületek, külföldi területek és zártkertek elhelyezkedése a településen

belterületek

A falvak szerkezetét vizsgálva elmondható, hogy a belterületek Lasztonya esetében két egységbe tömörülve helyezkednek el.

A belterületekre összpontosulnak a művelés alól kivett területek. Az ingatlan-nyilvántartás szerinti kivett megnevezések tartalmazzák azt, hogy az egyes területek milyen minőségben kerültek kivételre a művelés alól. Mindezt a valós állapotokkal összevetve következtethetünk a területek hasznosítására.

A következő oldalon található térképen a település kivett területei láthatók.